

Kansalaisjärjestöjen kummitoiminnan eettiset periaatteet

Kansalaisjärjestöjen kummitoiminta

Vähintään 150 000 suomalaista lahjoittaa säännöllisesti rahaa kummilapsilleen kehitysmaihin. Kummitoiminnalla tuetaan lapsia ja muita haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä kuten vanhuksia ja vammaisia kehitysmaissa. Kummitoiminnan tarkoitus on luoda tukijan ja tuettavan välille tavallista kehitysyhteistyötä läheisempi kontakti. Yhteyttä pidetään raporttien, kirjeiden ja kuvien välityksellä. Lahjoittaminen tulee uudella tavalla mielekkääksi, kun sen vaikutuksista saa tietoa.

Järjestöjen kautta tehtävästä kummityöstä käytetään englanniksi termiä ”*sponsoring*”, sponsorointi. Vaikka suomeksi samaa työtä kutsutaan kummityöksi, yhden kummin tuki ei mene sellaisenaan yhdelle lapselle ja hänen perheelleen, vaan lahjoituksella tuetaan koko yhteisöä. Kummiohjelmien tuella toteutetaan paljon sitä työtä, joka kuuluisi opetus- ja sosiaalitoimen alueille, sillä monessa maassa julkinen sektori on hauras eikä pysty turvaamaan lasten oikeuksien toteutumista. Kummitoiminnalla voidaan kannatella vaikeaa tilannetta ja joskus jopa vaikuttaa yhteiskunnan toimintaan niin, että kummituki voidaan aikanaan lopettaa. Yksittäin nimetyt kummilapset ovat mukana kummiohjelmassa ja hyötyvät kummin tuesta osana kokonaisuutta.

Kummityö on yksi tapa tehdä kehitysyhteistyötä. Kummityötä tekeviä suomalaisia järjestöjä on kymmeniä ja niitä toimii lukuisissa Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan maissa. Kaiken kummitoiminnan pohjana on YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimus, johon kummijärjestöt ovat sitoutuneet. Sopimuksen artiklassa 3 todetaan, että kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lähes kaikki maailman valtiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen, mutta silti lasten oikeuksia rikotaan jatkuvasti. Suomalaiset kummijärjestöt tekevät yhteistyötä ja seuraavat lapsen oikeuksien toteutumista.

Rahan lahjoittamisen turvallisuus varmistetaan monella tavalla. Kummitoiminnassa lahjoitukset kanavoidaan kummikohteeseen aina suomalaisen järjestön kautta. Rahalahjoituksia pyytävällä järjestöllä on oltava voimassa oleva keräyslupa. Lahjoituksia säätelevä lainsäädäntö ja viranomaisasetukset ovat Suomessa tiukkoja.

Lahjoittajalla on oikeus tietää, mitä kummitoimintaan annetuilla rahoilla tehdään ja miten ne ohjataan toimintaan kehitysmaissa. Tarkempaa tietoa varojen käytöstä saa kummijärjestöltä. Monet järjestöt ovat eritelleet tarkkaan varojen käytön. Järjestöjen varainhankinnan eettisyyteen ja luotettavuuteen liittyviin kysymyksiin voit tutustua tarkemmin muun muassa Vastuullinen lahjoittaminen ry:n verkkosivuilla, osoitteessa www.vala.fi.

Mihin kummitoiminnan eettisiä periaatteita tarvitaan

Kummitoiminnan eettisiin periaatteisiin on kirjattu järjestöjen yhdessä sopimat pelisäännöt, joiden avulla halutaan määrittää tätä erityislaatuista yhteyttä ihmisten välillä, jotka tulevat eri kulttuureista ja joiden asemat ovat lähtökohtaisesti hyvin erilaiset. Nämä periaatteet on laadittu ennen kaikkea suojelemaan lasten oikeuksia. Periaatteita voi soveltaa myös muihin haavoittuviin ryhmiin kohdistuviin kummiohjelmiin.

Eettisten periaatteiden tarkoituksena on luoda suomalaisille kummijärjestöille yhteiset toimintaperiaatteet, jotka edistävät lasten perusoikeuksia sekä painottavat lasten henkisen ja fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista kummitoiminnassa. Periaatteilla pyritään edesauttamaan lasta kunnioittavan yhteyden muodostumista kummin ja lapsen välille. Nämä periaatteet koskevat suomalaisten järjestöjen työntekijöitä, kummeja, vapaaehtoisia sekä muita järjestöjen työn kautta lapsiin yhteydessä olevia ihmisiä. Järjestöt sitoutuvat noudattamaan näitä eettisiä periaatteita julkaisemalla ne omalla verkkosivullaan.

Kummitoiminnan eettiset periaatteet

1. Kummitoiminta edistää lapsen oikeuksien toteutumista

Kummilapsityön tavoitteena on parantaa lapsen koko elinympäristöä. Näin voidaan auttaa parhaiten myös yksittäistä lasta.

Koska kummitoiminta perustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen, tunnistamme että lapsella on oikeus muun muassa koulunkäyntiin, suojeluun ja riittävään ravintoon. Kummitoiminta on yksi tapa edistää näiden oikeuksien toteutumista. Kummisopimuksessa kummi sitoutuu säännölliseen rahalliseen tukeen ja kummijärjestö puolestaan raportoimaan tuen käytöstä.

Käytännöt siinä, millaista tietoa ja kuinka usein kummiohjelmasta ja -lapsilta lähetetään suomalaiselle järjestölle ja sen kautta kummeille, vaihtelevat jonkin verran. Lapsella ei voi olla velvollisuutta tuen vastineeksi avata omaa tai perheensä elämää. Lasta ei myöskään nähdä passiivisena avun kohteena. Lapsella on ikänsä, kykyjensä ja tilanteensa mukaisesti olennainen rooli siinä, millainen vaikutus kummiohjelmalla on hänen elämäänsä.

Kummisuhteessa on tärkeää muistaa, että lapset ovat ensisijaisesti yhteisöjensä ja perheidensä jäseniä. Kummitoiminta ei saa asettaa tuen saajia erityisasemaan suhteessa yhteisön muihin jäseniin. Erityiskohtelu voi aiheuttaa kateutta muissa yhteisön jäsenissä ja kummilapsi sekä pahimmassa tapauksessa koko perhe voi joutua sosiaalisesti eristetyksi.

Lapsen fyysisen koskemattomuuden rikkominen on pahin lapsen etua vahingoittava asia (Lapsen oikeuksien sopimus, artikla 19). Erityistä huolellisuutta noudatetaan kummitoiminnassa mukana olevien yhteistyöjärjestöjen käytäntöjen, työntekijöiden, harjoittelijoiden, vapaaehtoisten ja hallinnon edustajien valinnassa, jotta mahdolliselta lasten hyväksikäytöltä kaikissa tapauksissa välttyttäisiin. Suositeltava käytäntö on lastensuojeluohjeiston laatiminen paikallisen yhteistyöjärjestön kanssa.

2. Kummien ja kummilasten yhteydenpitoa määrittävät selkeät ohjeet

Kummitoimintaan kuuluu usein kummin mahdollisuus yhteydenpitoon lapsen tai kummikohteen kanssa. Kummijärjestöllä tulee olla perusohjeet ja suositukset kummien ja kummilasten yhteydenpidosta. Näiden ohjeiden toteutumista kummijärjestöillä on myös velvollisuus valvoa.

Yhteydenpito kummilasten ja kummien välillä tapahtuu järjestön kautta, jolloin voidaan helpommin vaalia niin kummin kuin kummilapsen yksityisyyttä ja oikeusturvaa, mukaan lukien oikeutta irrottautua avustussuhteesta. Kummisuhteen osapuolten suoria yhteystietoja ei luovuteta eteenpäin ilman asianosaisten suostumusta. Vaikka suora yhteydenpito kummin ja kummilapsen välillä on sosiaalisen median välityksellä nykyään helppoa, on sekä kummin että lapsen etu, että yhteydenpito kulkee edelleen järjestön tai yhteistyökumppanin kautta.

Yhteydenpito-ohjeiden tarkoitus on varmistaa ennen kaikkea lapsen oikeuksien toteutuminen, mutta toisaalta ohjeilla halutaan myös varmistaa, ettei kummiin kohdistu kummilapsen toimesta ylimääräisiä, suoria odotuksia, joista ei ole sovittu järjestön kanssa. Ohjeissa ehkäistään riippuvuussuhteen muodostumista kummin ja kummilapsen välille.

Ohjeissa määritellään sääntöjä myös sille, millaista tukea kummit voivat kummilapsille antaa. Tavaralahjoitusten sijaan suositaan rahalahjoituksia, joiden avulla voidaan tukea koko yhteisöä.

Mahdollisesta kummimatkasta on aina hyvissä ajoin ennen matkaa sovittava Suomessa toimivan järjestön kanssa. Kummin ja kummilapsen turvallisuuden takaamiseksi kummillla ei ole oikeutta omatoimisesti hoitaa vierailua. Lapsen tapaamisesta on aina sovittava paikallisen järjestön kanssa. Näillä toimenpiteillä järjestöt pyrkivät suojaamaan toiminnan piiriin kuuluvien lasten fyysistä ja henkistä tasapainoa ja turvaamaan heidän yhteisöjensä sosiaalisia rakenteita. Kummisuhteessa on tärkeää muistaa kulttuurierot ja erilaiset maailmankuvat.

3. Kummiviestintä on eettistä ja vastuullista

Kummiviestintä ei saa välittää yksipuolista ja negatiivisia stereotyyppioita vahvistavaa kuvaa kehityksistä ja kummilapsista. Kuvan kohteesta on oltava mahdollisimman todenmukainen. Viestinnässä noudatetaan Dochasin laatimaa [Kuvien ja viestien käyttöopasta](#) (2009).

Kummilapsen kuvien, nimen ja muiden tietojen julkaiseminen sosiaalisessa mediassa tai muutoin verkossa ei ole lapsen edun mukaista. Lasten tietoja ja kuvia on kohdeltava heidän yksityisyyttään kunnioittaen ja kuvaamiseen pyydetään aina lupa, etenkin jos se on tarkoitus julkaista.